

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska Uškarar (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Počtna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Shod učiteljskega naraščaja v Ljubljani.

Položaj slovenskega, predvsem pa še kranjskega učiteljstva postaja vedno neznošnejši. Tolovajstva kranjskih inkvizitorjev vedno bolj kričijo do neba za maščevanje, vse naše javno življenje je pokrito z ostudno masko hinavščine, zahrbtnosti, koritarstva in denuncijantstva. Vedno bolj se nam kaže v jasni luči ves smrad in vsa korupcija klerikalizma.

V teh težkih dneh, ko odpadajo suhe veje, ko bežijo od nas bojazljivci in neznačajneži, ko dosegajo klerikalna lopovstva svoj višek nad širitelji kulture in prosvete, v teh težkih dneh se bo zbral v Ljubljani naš naraščaj, da pokaže takoj s prvim korakom v življenje, po kakšni poti bo hodil, kako se je pripravil za to težko pot in kje in kakšni so njegovi cilji.

O, naj ne mislijo tisti, ki vihtijo danes biče po hrbtu „psov za plotom“ (Gospod dr. Krek, saj ste nas blagovolili tako imenovati, ali ne?), da mladina ne vidi teh krivic, da ne zna ločiti korupcije od poštenosti. Mladina vidi naše in vaše delo; vidi, kakšni so vaši in naši cilji; vidi, kakšna je vaša in naša pot. Videla je vse to, zato je krenila na pot odkritosti, nesebičnosti in — poštenja. To je pa tudi povsem naravno, saj vsako mlado, nepokvarjeno srce je pač še toliko idealno, da stremi za lepimi in velikimi cilji in da se s studom obrača od koritarjev in prodanih značajev. V naše vrste prihajajo te sveže in nove moči, da se bojujejo z nami za svobodo in prosveto naroda, iz katerega so izšli.

Dobro pa ve ta mladina, da jo čaka v naših vrstah samo nesebično in požrtvovalno delo in trud, zato je pa tudi že njen prvi korak v življenju — delo. To nam znači abiturientski sestanek, ki se vrši 16. t. m. v Ljubljani*, ko se bodo zbrali abiturienti in abiturientke vseh slovenskih in zastopniki mnogih hrvaških učiteljskih skupnem zborovanju. Pregledali bodo pot nazaj in umerili korak v bodočnost! To bo važna

* Natančen program prinesemo v prihodnji številki.

manifestacija našega naraščaja za naše ideje, za pravo smer in taktiko našega dela. Da resno pojmi svoje bodoče delo, spoznamo že iz referatov, ki so prijavljeni dosedaj in zato jim kličemo že danes: **Mnogo uspehov!** Zborovanje pa ne bo velike važnosti za abituriente same, ampak tudi za učiteljstvo. Spoznalo bo isto tu svoje bodoče tovariše, informiralo se bo lahko jasno o njihovem stanju, spoznalo bo njihove cilje in nazore, saj tu bodo pokazali rezultat svojega pripravljanja za naš težak, a lep stan. Pozivljamo torej vse učiteljstvo, v prvi vrsti pa še mlajše učiteljstvo, da se ga tudi ono udeleži v kar največjem številu.

Boj za šolo.

Velika in dalekosežna je važnost šole. Kdor misli pošteno z ljudsko šolo, vidi v njej učilnico, kjer dobi človek pouk, ki mu je podlaga k poznejšemu razvitku. Ta pouk pa mora biti le pouk, ne primešan s stranski nameni. Otrok, ki pohaja tako učilnico, ponese s seboj dober temelj v višje šole, in ako tudi te niso v rokah prijateljev mističizma, se izobrazi v koristnega člana človeške družbe. Naprednjaki smatrajo šolo res le za šolo, hočejo, da se mladina izuči v predpisanih predmetih, da se uči lepega vedenja ter pripravljajo pošteno za trdo pot v življenje. Zato mora biti način pouka svoboden stranskih primesi; čez prag šole ne sme strankarska politika. Učitelj je v šoli učitelj, ki se mora ravnati po pedagoških predpisih. Šola je svetišče, iz katerega naj stopi otrok vedrega čela, poučen o vsem potrebnem, kar mu ima koristiti nasploh, ne pa da nese otrok s seboj iz šole pečat, ki kaže na krivo pot.

Klerikalci imajo s šolo svoje posebne namene. Le malo pouka kmetu, meščanskemu otroku več seveda, toda vse pomešano in zbruluzgano tako, da je otrok ves zmešan in zbeigan, ko se vrača iz šole. Klerikalci ni mar splošen, običajen pouk, marveč posebne vrste pouk gojijo oni, pouk, ki uklepa v črne jarme že otroka, da ga drži trdno tudi potem, ko

doraste. Na Slovenskem ne morejo klerikalci še prav s svojimi glavnimi nameni do šole, ali kolikor morejo, toliko korakov pa so že storili vanjo. Sedaj so prinesli na Kranjskem s seboj sliko dr. Susteršiča. Ta strankar mora biti obešen v vsak ljudski šoli; zraven naj obesijo še dr. Krika, s križem v eni, z nožem v drugi roki in škofa Jegliča z rdečo brošuro pod pazduho.

Velik je boj za šolo, ali naj se razvija naravno ter nosi dobre plodove, ali naj bo tvornica za ljudi, kakršne potrebujejo klerikalci.

Kaj so zmožni klerikalci storiti s šolo, to vidimo v Belgiji. Leta 1884, so prišli klerikalci v Belgiji do vlade. Takrat je imela ta država 2124 samostanov, menihov in nun v njih 32.461. Lepo število! Ali kako so potem narasli: Leta 1911., torej lani, je bilo samostanov že 4135, menihov in nun 85.744. Ljudske šole so padle v tej dobi s 4787 na 4.68, klerikalne pa so zrastle z 10 na 2906. Samostani po večini vzdržujejo šole, seveda jim daje država denar. Klerikalci dobivajo za svoje šole 20 milijonov frankov državne podpore. V šolah poučuje 12.439 menihov in nun; če ima kdo usposobljenosti izpit ali ne, to je postranska reč, glavno je, da je klerikalci.

Polastili so se šole, v samostane so djali šole, in menih in nune učijo, kar hočejo in kakor hočejo. Ker je taka ljudska šola za nič, so zvit klerikalci sodili, da bi se jim pa utegnili ljudskošolski gojenci odtegniti, ko zapustijo šolo, zato so se vrgli na nadaljevalne šole, ki jih imajo 2670. Tako držijo potem šolsko mladino v krempljih. In česar se je naučil Janezek, to Janez zna. Ker imajo skoro vse šolstvo v rokah, je umevno, da se borijo proti drugim šolam, hoteč jih popolnoma pokončati. Vendar pa je odpor proti klerikalcem velik, vendar raste napredna misel tudi v Belgiji; raste, boreč se ognjevitosti proti svojim zakletim sovražnikom. Vse hočejo pobasati, vse pomenišiti in ponuniti, toda pride dan, ko bo poražen v Belgiji klerikalizem. Pri zadnjih volitvah so zmagali

klerikalci, toda zmagali so z največjim naporom. To pa kaže, da gredo in morajo navzdol. — Dokler imajo moč, pa bodo raztezali svoje kremplje po šoli; ustanovljajoč, kjer treba šole, in sicer samostanske in pobizajoč ljudske šole pravega pomena.

S šolo zmagujejo klerikalci v Belgiji in zraven šole z nevednostjo, katere je še ohiko v belgijskem ljudstvu. Zakaj v Belgiji ni splošne šol. dolžnosti. Šole ne obiskuje kakih 100.000 otrok. Torej: ne silijo staršev, da bi pošiljali otroke v šole; kjer pa jih pošiljajo, tam morajo biti ustrojeni pristno po klerikalno. — To se cedijo sline slovenskim klerikalcem po belgijskih razmerah! Zato pa tudi tolik njihov napor, da bi si jo priborili. Nobeno sredstvo jim ni preumazano. Najprej so razdvojili učiteljstvo, ker vedo, da je najlažje vladati tam, kjer ni edinstva in kjer se pomečejo značaji v kraj. Kreature uklepajo v jarem izkoriščevalcev, kreature so same sebi v sramoto, skupnosti pa v škodo!

Namesto kruha — puške!

Nedavno temu je došel učiteljstvu odlok od predstojnih šolskih oblastev, naj se učiteljstvo marljivo udeležuje strelnih vaj, zlasti v obmejnih krajih. Seveda, to je prišlo gotovo odzgoraj naravnost z Dunaja. Četudi je učiteljski stan za našo vladu zadnji med zadnjimi, vendar ga poznajo in se ga jako pogosto spominjajo — ko ga potrebujejo, ko služi to vladi v njene namene. Tedaj kar dežuje raznih okrožnic in odlokov: Učitelj navdušuj in goji patriotizem v šoli in zunaj šole, skrbi za kmetijstvo, skrbi za gospodarske organizacije, pojdi kmetu na roko pri kmetijstvu, skrbi za zdravje mladine, bodi član patriotskih društev, sodeluj pri cepljenju koz, na volitvah (oni borih treh kron, ki sem jih zaslužil pred enim letom na državnoborskih volitvah, pa nisem še sedaj sprejel!) in klič bodi učitelj vs-ej in povod vladi na uslugo. Vsakdo bi pričakoval, da ta vlada, ki tako živo potrebuje učiteljstvo, tudi kaj ukrepa za učiteljski stan in to toliko

LISTEK.

Ali so otroški vrteci koristni ljudski šoli ali ne?

(Konec.)

Naravnost tiransko bi bilo zahtevati od takih malih otrok, da bi sedeli mirno kot vojaki 3 ure v klopi. Srečna tista vrtnarica, ki ima telovadnico, da v zimskem ali sploh deževnem času odvede otroke, da se tam naskačejo in naigravo prosto ali v krogu. Me se seveda ne štejejo med tiste in čakati moramo pomladi, da pridemo kot metulji na dan. Potem ni čudo, če otroci ne vztrpijo v klopi, in da jih pusti vrtnarica prosto gibati se in zaradi tega je tudi naravno, da ti otroci, ko pridejo v ljudsko šolo, ne morejo razumeti besede — mir! Zato se učitelji večkrat pritožujejo. Ta pogrešek imajo otroci, ki pridejo iz vrtca v ljudsko šolo, a poleg tega slabega imajo pa mnogo dobrih lastnosti. Nekateri trdijo, da se z učenjem pesmic in deklamacij otrok muči in pri tem slabši njegov spomin. Da bi to učenje slabo vplivalo na poznejša leta, odločno zavračam. Ko sem bila pri sv. Jakobu vrtnarica — tega je že mnogo let — je bila v vrtcu neka deklica že tretje leto in ves ta čas je ona igrala „glavno vlogo“ pri vseh otroških prireditvah. Ta deklica je pozneje nadaljevala svoje študije

na neki strokovni šoli v Trstu in zaradi svoje pridnosti je bila poslana na Dunaj, kjer je nauke tudi izvršno dokončala. Naj imenujem še neko učiteljico — sedaj službojujoča na Štajerskem, ki je vedno odlično izvršila svoje izpite, čeprav je tudi ta v vrtcu pri sv. Jakobu igrala te „glavne vloge“. In mnogo slučajev bi lahko navedla, ki sodijo med mlajšo generacijo in so tudi ti „delali komedije“ v otroškem vrtcu, a so v nadaljnjih šolah vedno izvrševali dobro svoje izpite. Tem se pač ni poznalo, da jih je otroški vrtec pokvaril. Kakor lahko otrok sprejme v spomin te predstave, tako jih lahko tudi pozabi brez najmanjše škode. Saj vidim sama, če otrok ostane 14 dni do 3 tedne doma, da je že vse pozabil, kar se je takrat učil. Tedaj tudi to „slabo“ — kakor nekateri imenujejo — ni opravičeno. Otroka spoznamo prav kmalu, bo li duševno razvit ali ne, in sicer že iz prve njegove mladosti. Sicer se nekaterikrat tudi varamo, ali nasploh je res tako. Tedaj, komur je um razvit, ostane tak tudi v poznejših letih in če zahaja v otroški vrtec, se ni bati, da bi se tam pokvaril. Otroški vrtec se da primerjati mostu, po katerem pride otrok iz ozkega domačega kroga v javno življenje ljudske šole. Otroški vrtec pripravlja otroke za ljudsko šolo s tem, da jih privadi redu, pazljivosti in natančnosti. Da bi jih starši v toliko pripravili, bi zaman pričakoval, ker jim manjkajo pogoji za to. Prosim vas, katera mati-gospodinja more s svojim otrokom po več ur na dan govoriti, igrati in dr.?

Preprosta mati tega ne more in ne zna, tista pa, ki bi morda lahko, ima pa sredstva, da jih izroči tujim vzgojiteljicam. To sicer ni nič hudega, a po mojem mnenju je boljše za otroke, če je v družbi, je bolj iznajdljiv in živahnejši. Otrok v družbi se nikdar ne dolgočasi; tako tudi v otroškem vrtcu, kjer ima vedno vedno posla, zato mu tudi pozneje šola ne dela nikakih težkoč.

Skupne telovadne igre, ki jih spremlja navadno petje, združujejo telesne in duševne vaje. Otroci v teh igrah posnemajo kmeta, kovača; predstavljajo prizore iz živalskega življenja, kakor: zajčke, golobčke. Otroci se telesno vadijo ter gibljejo roke, noge, trup, a obenem tudi glasovne organe pri petju. Vsebinske posameznih iger podaje otrokom mnogo tvarine za nazorni nauk. Pri vseh teh opravilih ima vrtnarica dovolj prilike opazovati te malčke in spoznati njih navade in razvade. Učitelju ljudskih šol je pa kaj takega nemogoče. Otrok je v ljudski šoli že večji in razumljivo, bolj prebrisan, da zna kolikortoliko prikrivati te svoje slabosti, ker jih spozna za slabe. V vrtcu pa jih otrok naredi in izreče brez najmanjšega ozira. Sicer se pa dogodi, da se dobijo tudi tako mali otroci v porednosti že preveč razviti. Naj navedem samo ta slučaj. Pred 2 letoma sem imela v vrtcu deklico, ki je bila precej dolgih prstov in v tem neverjetno za svoja leta prebrisan. Neki dan je imela pri njej sedeča deklica mal naprstnik, ki je deklici dolgih prstov jako ugajal in najbrž si ga je želela imeti. Zbralo se je

več otrok okolo deklice z naprstnikom in ta ga je kazala vsem, da je krožil iz roke v roko. Hipoma naprstnika ni bilo več. Lastnica njegova je jokala, vse smo preiskali, žepe, pod klopijo, povsod, a naprstnika nismo našli nikjer. Nazadnje sem bila gotova, da je padel kam daleč pod klop in da ga postrežnica pri pometanju že dobi. No, s tem je bilo za sedaj končano. A vendar je moje oko vedno ležalo na deklici dolgih prstov z mislijo, kje se prikaže oni tako na čuden način izginoli naprstnik. Kakor po navadi smo se učili in peli, a pri tem opazim, da ima ona deklica, do katere sem imela sum, eno lice nekoliko debelejšje od drugega. Grem k njej, potipljem lice, in noter je ležal naprstnik že nad celo uro. Da je bila zato kaznovana, se razume. Povedala sem tudi njeni materi, kaj se je zgodilo, in ji priporočila, naj pazi nanjo, ker ima to grdo razvado, kar sem že parkrat opazila. Začudila se je žena in zatrjevala, da se njena hčerka ne dotakne nobenih reči, ki se jih ne sme. Ta mati sama ni poznala lastnega otroka, ker se gotovo ni dosti bavila z njim. Kakor je pri tem otroku vrtnarica opazila in izkušala zatreti to slabost, tako je še v mnogih drugih slučajih. Tedaj dokazov je mnogo, da je otroški vrtec koristen otrokom, njih staršem in tudi učiteljem, ki pa naj potrpijo z njimi, če so nemirni, saj je to znak zdravja in bistrega razuma!

Antonija G.

več, ko vedno kaj stori za vse druge stanovce, kakor je čitati po časnikih.

Kdor bi tako mislil, bi se grozno motil. Ne samo, da vlada nič ne stori za učiteljstvo, marveč še nasprotuje predlogom, ki prihajajo od ljudskih zastopnikov v tem zbiru. Tako smo slišali, da je v državnem zboru vladni zastopnik naravnost odklonil Wastianov predlog, naj bi se učiteljstvo glede plač uvrstilo v štiri najnižje razrede, kakor uradniki.

In ta vlada ima poguma, da pozivlja učiteljstvo k sodelovanju v njene namene! Mari res misli vlada, da se bo norčevala z učiteljskim stanom?! Učiteljstvo pa naj se navdušuje za vlado, naj goji patriotizem za one, ki mu ne privoščijo koščka kruha!

Tovariši ob meji! Namesto kruha vam ponuja avstrijska vlada — puško! Gotovo boste veseli takega daru, in prepričan sem, da daste temu svojemu veselju duška ob priliki, ko se vrši zborovanje Zaveze tako, da se bo slišalo celo do Dunaja, da bodo vedeli tam, da ste pokorni sluge onega, ki vam nalaga bremena na bremena, a plačila vam ne priznava. Kakor dela vlada z najvdanejšimi državljani, Jugoslovani, tako dela med stanovi z učiteljstvom, najvažnejšim stanom, brez katerega si danes ne moremo niti misliti omikanega naroda.

Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarijo s slepoto.

A ti tovariš, ko prideš v nedeljo izmučen morda iz šole (nadaljevalni tečaj), iz cerkve od orgljanja in petja ali od kakega drugega dela, namesto, da počivaš, pojdi streljat na čast in slavo vladnih gospodov! S tem pozabiš na glad in na skrbi, in vlada bo zadovoljna s teboj, in ob priliki, ko se te zopet kdo spomni in ti bo hotel pomagati, se najde še kak vladni zastopnik a la Ardelt, da bo protestiral v imenu avstrijske vlade. Da, tudi to je znamenje socialne zavesti in kulturnega pojmovanja, da ponujajo »pionirjem prosvete« namesto kruha — puške! Še ciankalija naj jim ponudijo. Tako bo najhitreje in najceneje rešeno vprašanje o kruhu!

Moderna inkvizicija.

(Z Goriškega.)

Moderna inkvizicija nevarnih klerikalnih elementov dozoreva, bolj in bolj gre v klasje. — Ker je srednjeveška, bolj fizična, inkvizicija v novejši dobi nedopustna, se je krčevito poprijela klerikalna stranka — in med njimi tudi naši »tovariši« na Goriškem — druge novodobne inkvizicije, ki obstaja v tem, da hočejo na podoben način moralno in gmotno ubiti svojega tovariša sotrpina in ga spraviti ob existenco.

Tako daleč so že prijadrali goriški Judeži Iškarijoti v svojih »lepih čednostih«!

Ta klerikalna družba ne priznava s svojim maščevanjem ne delavcu ne kmetu ne uradniku in še celo niti svojemu stanovskemu tovarišu, ki gotovo pozna eden in drugi skupne stanovske težnje.

Mislimo, da je njih z vsemi grebi omdaževano delo že precej zaokroženo. Iz vseh znanih slučajev lahko vsak pameten in razsoden človek z mirno vestjo sklepa, da ne bo dolgo do tega, ko bodo na podlagi pre mnogih izkušenj zavračale pristojne oblasti vsa njihova denunciationska domnevanja kar z najkrepkejšimi odpori.

Oni, ki se skrivajo za Kristovo vero in za Najsvetejšim, so tako globoko izpodkopali svoje zaupanje in poštenost, da jim še sami njihovi lastni pristaši prav ničesar več ne verjamejo; seveda le nekateri bolj trezno misleči. Zraven pa jih še celo s pomilovanim kruto obsojajo. In kaj bi jih pa ne? — Saj se vendar že ves svet zgraža nad ostudnim klerikalnim početjem. Mlajša generacija prav gotovo še doživlja ono dobo, v kateri bodo razni pisatelji imeli dovolj gradiva v klerikalnih vrstah, izmed katerih bodo izbirali voditelje klerikalne stranke in njih delovanje v kulturni dobi — v 20. stoletju.

V tej lepi kompaniji se bo gotovo blestelo tudi ime onega faliranega meniha B. z Goriškega, ki je po krivih potih zašel v čolo učiteljevat, namesto v cerkev past ovčice. Ta mož nam je sicer nudil obilo smeha z naivnostjo na zadnji naši uradni konferenci; a pozneje pa se nam je odkrilo, da tega »tovariša« ne obsenčuje samo sveta naivnost, marveč da se s to naivnostjo skriva v njem strupena zlobnost denunciacije, kakor je bilo razvidno iz pobožnega »N. Casa« in njegove ustne ovadbe proti našemu tovarišu A. U. Ta slučaj nam je dokazal, da se dobe tudi med Slomškarji denuncianti proti lastnim stanovskim tovarišem. In da nu gotovo ne izpodsme ostudna in podla ovadba, je treba obrniti strupeno puščico proti takemu napredno-mislečemu tovarišu, ki je že občutil na svojem hrbtu klerikalni ječ. Takega je bilo treba dobiti in osumniti, ki naj bi bil žrtev propadlega meniha. Osumničil ga je najprej v »N. Casu«, potem pa še ustno, da se je vedel U. izizidalno med petjem narodne himne na omejenih konferenci.

Kakor pa je prebil tovariš U. ono prvo krivico župnikovo, tako je prenesel tudi to lopovstvo faliranega meniha B., in sicer v obeh slučajih pred sodiščem.

Dokaz vsemu temu je to, da je moral šteti falirani menih svetle kronice. Obsojen je bil pred okrogno sodnjo na 20 K in na plačilo vseh pravnih stroškov obeh strank. Zraven še 5 dni prečepeti v zaporu ter tam premišljati 8. bežjo zapoved.

Tako daleč so že prijadrali klerikalni črni duhovi, ki se jih drže najlepši atributi!

Widrovo „Moje prvo berilo.“

Vsled napačnega tolmačenja naj služi učiteljstvu v pojasnilo, da se je natisnilo Widrovega Abecednika sedaj le 200 izvodov, ki se ga je razposlalo v kritiko priznanim pedagogom in jezikoslovcem.

Ze predno pa se je pričela javna diskusija o Abecedniku po političkih listih, je imel avtor popravljene vse liste, ki so jih izsledili kritiki. Prva naklada Abecednika je služila le v kritiko in korekturo in se prične tisk Abecednika šele po aprobaciji. S tem je vsaka javna diskusija nepotrebna, ker je bilo za popolnost Abecednika že preskrbljeno od avtorjeve strani same takoj, ko so bili ti izvodi knjige dotiskani.

Navodilo za uporabo pa itak izda avtor istočasno z Abecednikom.

Sedanjih iztisov Abecednika torej ni smatrati že kot definitivno urejenih in so bili to le recenzijski izvodi, kar naj učiteljstvo tudi upošteva. Abecednik ima pa že predaprobarcijo, torej se sedanjih popravki nanašajo le na nebitne popravke.

Konjsko kopito sedanjih javnih diskusij je pa razvidno iz časopisov, iz katerega prihajajo; za avtorja nove stvarne kritike v njih ni.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegate so dalje prijavila sledeča društva:

- IV. Slovenjebistiško učiteljsko društvo:
13. Boštjan Krotky, učitelj — Poličane;
14. Franja Hribar, učiteljica — Lipovje.
- V. Tolminsko učiteljsko društvo:
15. Ivan Trebše, učitelj — Trnovo;
16. Olga Miklavič, učiteljica — Idrsko;
17. Bogataj Vilma, učiteljica — Kobarid.
- VI. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:
18. Ivan Dimnik, učitelj — Trst;
19. Anton Germek, učitelj — Vrdele;
20. Josip Ribičič, učitelj — Trst;
21. Iva Sabadin, učiteljica — Vrdele.
- VII. Belokranjsko učiteljsko društvo:
22. Valentin Burnik, nadučitelj — Metlika;
23. Fran Šetina, nadučitelj — Črnomelj.

Vse tov. predsednike Zavezinih društev prosimo, da prav zanesljivo vrnejo do določenega termina izpolnjene društvene izkaze ter prijavijo delegate. Tovariše blagajnike pa opozarjamo, da je že potekel termin za vplačevanje članarine.

Dalje opozarjamo Zavezina društva na sledeče: Dosedaj je izdajalo in pošiljalo vodstvo Zaveze izvoljenim delegatom legitimacije.

Edino pravilno pa je, kakor smo izvedeli na pristojnem mestu, da legitimirajo društva svoje izvoljene delegate ter jim izročijo legitimacije, da se legitimirajo pri delegacijski seji, če nanese potreba.

Vodstvo Zaveze.

Predsednik: L. Jelenc.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo je potole dne 20. junija t. l. v Šmartin in Paki ter zborovalo ondi ob 11. uri dopoldne v šoli. Društveni predsednik je pozdravil navzoče ter v jednatih besedah poudarjal pomen učiteljskih društev in njih delovanje. Želel je, da bi se navduševali z veliko verno za naša stanovska zborovanja, kjer bi ne smeli pogrešati nobenega iz naših vrst. Nato je srčno pozdravil navzoče goste: gđc. Rizo Fisterjevo iz Šoštanj, tovariša Hergota in Gradišnika.

Zapisnik zadnjega zborovanja ter poročilo o majniškem izletu sta se prečitala ter odobrila.

Med raznimi dopisi se vzame oni celjskega učiteljskega društva z veseljem na znanje, v katerem poročajo, da še danes poseta o priliki letošnjega majniškega izleta sicer ne morejo vrniti, a želijo, da bi bil prihodnji naš majniški dan v Šoštanj-skem učiteljskem krogu.

Med društvenimi zadevami je bil predlog, da se provizoričnim učiteljicam in učiteljem zniža udnina domačega društva na 2-50 K enoglasno sprejet.

Za letošnje zborovanje Zaveze v Celju se je določil kot delegat tovariš Tajnik, kot namestnica tovariša Pristovšek.

Tovariš Skaza želi, da bi se večkrat kdo oglašil s kakšnim predavanjem. V tem

oziru nas nadkriljujejo druga društva, kjer je skoraj pri vsakem zborovanju na dnevnem redu predavanje.

Končno se je določilo prihodnje zborovanje za nedeljo 28. julija 1912 ob 2. uri popoldne v Šoštanju.

Učiteljski vestnik.

Shod jugoslovanskih učiteljskih v Ljubljani nameravajo prirediti dne 16. t. m. učiteljski in učiteljske (abiturijenti) iz Ljubljane, Gorice, Maribora, Celovca, Kastva, Zagreba. Mogoče se jim pridruži tudi nekaj učiteljskih iz Bosne in Dalmacije. Podrobni program priobčimo pravočasno.

Za tovariše in tovarišice, ki se udeležijo III. shoda učiteljskih abiturientov in abiturientk, je vestna občina ljubljanska tudi dala na razpolago brezplačna prenočišča. Za prenočišča bo torej poskrbljeno in uredi vse pripravljali odbor.

Učiteljski sklad. Po sklepu II. shoda učiteljski sklad, ki omogočuje gibanje učiteljskih. Prvi znesek se je položil od čistega dobička vrtno veselice ob priliki II. shoda učiteljski. Pripravljali odbor pa je razposlal prošnje za podporo vsem učiteljskim društvom. Dosedaj so se odzvala sledeča učiteljska društva: Kozijansko (4 K), safeško (10 K), brežiško (10 K), ormoško (5 K) in ljutomersko (10 K). Brez teh prispevkov bi se letošnji III. shod sploh ne mogel vršiti. Nekatera društva so prispevala učiteljskim kot »Učit. Tov.«. Posebno se zavedajo naraščaja štajerskega društva. Živela in hvala!

Bratski učiteljski v Ljubljani. Meseca junija so posetili Ljubljano učiteljski iz Kastva, v juliju pa iz Sarajeva. Goste so pozdravili tudi ljubljanski učiteljski.

Učiteljski konvikt.

Letnino za l. 1912. a 2 K so plačali p. n. gg.: Belé Ivan, Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Gale Fran, Jelenc Luka, Michler Ivan, Pretnar Jakob, Režek Juraj, Sadar Vendelin, Švingelj Josipina, Wider Karel, vsi na prvi mestni šoli v Ljubljani; dr. F. Molé licejski profesor v Ljubljani; Zaletel Vinko, učitelj v Postojni; Marija Mehle, učiteljica v Ljubljani; Gabrijel Grilc, nadučitelj na Studencu; Konrad Barlé, učitelj v Metliki; Josip Gorišek, učitelj v Adlešičih; Eduard in Antonija Bohinec, oba iz Cerklj pri Krškem; krajni šolski svet v Orešju; Božo Račič, nadučitelj v Kal Šentjanžu; Leopoldina Tomšič, Pavla Pirker, Karel Puhar in Viktor Grčar, vsi iz Ribnice; Fortunat Lampret, učitelj v Trnovem; učiteljstvo v Kapeli; Fran Marolt, učitelj v Ljubljani; Matija Hiti, nadučitelj v Dobu; Ivan Pavlišek, nadučitelj v Račah pri Mariboru.

Darovi: Hranilnica in posojilnica na Dolu 10 K; Cirilmetodarij iz Cerklj pri Čatežu, 2 K; tov. Milan Volkov iz Pliškove, 2 K; ker se ni mogel udeležiti pogreba tovariša Pelikona; mestna občina Ljubljanska prvi letošnji rok 250 K; g. Franja Vrabelj iz Ljutomer 10 K. Bog platil!

Kranjske vesti.

—r— Zakaj deželni odbor kranjski ne nakaže že decembra meseca dovoljene 25% draginjske doklade samskemu učiteljstvu? Neki uskok — c. kr. nadzornik je izdal sledečo »zanimivo« tajnost o teh dokladah: Deželni odbor čaka z nakazilom teh 25% draginjskih doklad zato toliko časa, ker hoče počakati one dobe, da minejo uradne učiteljske konference, češ, učiteljstvo, bi znalo biti razburjeno in bi znalo dati duška pri c. kr. uradnih konferencah svoji nevolji, ker bodo 25% doklade tako »pravično« razdeljene. — Z druge strani pa smo zvedeli, da dežel. odbor sploh ne misli izplačati teh draginjskih doklad in se namerava pri tem opirati na besede »po previdnosti dežel. odbora«, češ, da dežela ni v stanu izplačati tega denarja. — Mi sprejemamo to poročilo v kljub dejstvu, da tako dolgo odlašanje izplačevanja potrjuje to vest — s precejšnjo rezervno.

—r— Pri okrajni učiteljski konferenci v Krškem sta bila za dobo šest let izvoljena v c. kr. okrajni šolski svet napredna učitelja: ravnatelj dr. Tomih Romih in nadučitelj Vinko Berce. — V postojnskem in logaškem okraju so bili izvoljeni kot zastopniki učiteljstva dosedanji zastopniki, vsi naprednjaki.

—r— V štirih šolskih okrajih se je že sprejel Karel Widrov abecednik: »Moje prvo berilo«, ki se uvede s prihodnjim šolskim letom v vseh šolah. Ti štirje okraji so Ljubljana, krški, postojnski in logaški okraj.

Resignirala sta na podeljena mesta J. Grad (Ljubljana II. m. š.) in J. Pirnat na nadučiteljsko mesto v Ribnici. — Menda je Slomškarje sploh minila že vsekaka resnost, da se tako norčujejo iz dežel. šolskega sveta, ki itak ni eden prehitrih reševalcev prošelj.

—r— Dr. Lampe se je po poročilu »Slov. Naroda« v zadnji seji dežel. šol. sveta očukil — osokolil pač ne moremo reči — in je šel v vojsko zoper svobodno misel in za vero katoliško. Radovedni smo, kdaj se bo kot zavedni Slovenec zavzel še za besedo materino in v dežel. šol. svetu vprašal, kdaj bo začel uradovati slovensko in izdajati svoje odloke za deželo, v kateri prebiva 95% Slovencev, vsaj — dvojezično. — Spominjamo se debate v dežel. zboru, ko je prof. Jarc mnogo govoril o tem in so klerikalci trdili, da preskrbe slov. poslovanje d. š. sv. — in odpravijo škandal, ker imajo večino.

—r— Ljubljanskega učiteljskega društva odborova seja bo v pondeljek, dne 8. t. m. ob petih v Učit. tiskarni. Na dnevnem redu je volitev delegatov za XXIV. glavno skupščino »Zaveze«, ki bo meseca avgusta v Celju. Gg. odbornike prosim tam potom, da se seje udeležijo.

Predsednik.

—r— Pesnik Aškerc in učiteljstvo. Dobe se v deželi Kranjski kreature hijenske narave, ki bi tudi kosti pok. pesnika A. Aškerc rade izkopale, da jih oglojejo. Ker pa njemu ne morejo več do živega, so se spravile nad učiteljstvo, ki bi se le drznilo imenovati še ime pesnika v šoli. A učiteljstvo je prepošteno in preznačajno, da bi klonilo duha pred temi kreaturami. To, kar je delalo dosedaj, to bo delalo tudi poslej! In prej bodo s studom pljuvali Slovenci na dr. Lampetov grob, preden bo on zatrl in ubil značajnost slovenskega naprednega učiteljstva. Ravno pokojni pesnik je postavil primerne besede, ki vodijo in označujejo jasno pot slovenskega naprednega učiteljstva, glase se: »Za nami ne hodi strahopetec naj nikar, naš pot je borba, žrtva, mučeništvo, ki vodi skozi nevihto in vihar.« — Ljudje le, ki niso značaji, ne znajo ceniti značajev!

—r— Preiskava zoper udeležence pri pogrebu pesnika Antona Aškerc. Dr. E. Lampe je v zadnji seji dežel. šol. sveta zahteval disciplinarno preiskavo zoper vse srednješolske profesorje in dijake, ki so se udeležili pogreba pesnika Aškerc. Posebno pa je to poudarjal zoper prof. dr. Ilesiča in prof. Juga, ki so mu klerikalci s tem nartili že tretjo disciplinarno preiskavo. Pa dvakrat so že pogoreli, bodo še v tretje. S tem je dr. Lampe postavil samega sebe na sramotni oder pred ves slovenski narod. Škandal ni za one, ki so se udeležili pogreba pesnika Aškerc, pač pa je škandal za one Slovence, ki so imeli priliko — pa se niso udeležili pogreba velikega in značajnega slovenskega pesnika.

—r— Kakor poročajo listi, je baje prišel v disciplinarno preiskavo neki učitelj iz Škofje Loke, ker se je udeležil Aškercvega pogreba. Baje ga je denunciral župnik Šinkovec. Kot vzrok navajajo ta, da je zamudil eno uro šolskega pouka, za kar je imel pa od nadučitelja dovoljenje. Nadučitelj je pa dobil baje že ukor, ker je dal dopust učitelju v svrhu udeležbe pri pogrebu. Če je to vse res, potem je to vse predrzno kršenje šolskega zakona in protipostaven, zakonolomen čin in spadajo proizvoditelji pred sodišče zaradi kršenja državnih zakonov. Nadučitelj ima pravico dati prosto gotov rok, učitelj ima pa pravico poslužiti se tega dopusta. Če pa nadzornik in okrajni glavar ne poznata teh pravic učiteljstva, jih bodo naučili mi teh pravic, da jih bodo znali na pamet, da ne bodo krtili učiteljstvu še teh malo svoboščin, ki jih daje zakon. To je škandal, nad katerim se mora zgrazati vsakdo!

Štajerske vesti.

—š— Iz Celja. Imenovan je profesor na višji gimnaziji v Celju Franc Handl na Elizabetino državno gimnazijo na Dunaju; dalje Br. Leithner, provizor. učitelj na državni gimnaziji v Oberhollabrunnu za pravega učitelja na višji gimnaziji v Celju.

—š— Imenovan je v Mariboru Otmar Fistravec, doslej provizorični učitelj na tamošnji državni realki, za pravega učitelja na mariborski višji gimnaziji.

—š— Iz Ormoža. Naš okrajni šolski svet je ukazal vsem šolam svojega okraja, da morajo sprejemati slovenske in nemške uradne spise. Povod temu ukazu je bil slučaj, da vodja mestne (nemške) ljudske šole v Ormožu, neki Hriber (pristen German!), ni hotel sprejeti uradnega slovenskega dopisa od vodstva slovenske šole v Ormožu. — Za šolskega ogleda na (nemški) ljudski šoli v Ormožu je imenoval okrajni šolski svet dr. Gvidona Seruca, odvetnika v Ormožu.

Goriške vesti.

—g— Klerikalizem uničuje najboljše šolnike. Kjerkoli se šolstvo blagodejno razvija pod spretno roko kakega dobrega šolnika, tam poseže klerikalizem vmes, da uniči delo in če drugače ne, tudi one, ki delujejo v blagor ljudstva. Tako so se v zadnjem času spravili nad nadzornika Finžgarja. Nadzornik Finžgar je izvrsten pedagog, do-